

BUDA-PESTA

6 Okt. st. v.

18 Okt. st. n.

Va eși duminică.

Redact.: strad'a iernei nr. 1.

Nr. 39.

Anulu X.

1874.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Romancia.

A un'a suride, trece tacuta,
Incet, pe cerulu ei azuros,
Frundi'a se misca si se saruta
Misteriosu.

Pana candu lun'a pe ceriu plutesce,
Vino cu mine, iubit'a mea,
Ca-ci tineretia ce ni zimbesce
Trece ca ea!

Buzele noptii d'amoru se 'mbina
Schimbandu in roua alu loru carminu;
Dulcea verbina trema, se 'nelina
Langa unu crinu.

Pana candu noptea d'amoru palesce,
Vino cu mine, iubit'a mea,
Ca-ci tineretia ce ni zimbesce
Trece ca ea!

Und'a se scurge lina si pura
In cadentiarea cursului seu;
Paserea serei lang'o resura
Canta mereu.

Pana candu und'a dulce sioptesce,
Vino cu mine, iubit'a mea,
Ca-ci tineretia ce ni zimbesce
Trece ca ea!

1869.

M. Zamfirescu.

Saturnalia si Pizereii.

*S'a cetitu in adunarea de la Oravit'a a Societatii
pentru fondu de teatru romanu.*

II.

Datinele nostre de adi de la Craciunu in parte mare se refera la Saturnali'a si in parte mare la Calendele Januarie. Nu voi descrie cele de adi, de ore-ce e o materia pre lunga pentru acesta ocaziune; ci voi pomeni numai doue datine ce purcedu din Saturnalia, si voi face asemenarea intre cele noue cu cele vechie.

1-iu Pizereii.

Pizereii, in alte locuri Pitierii, sunt prunci de 10—15 ani si in demaneti'a ajunului de Craciunu pornescu de la casa la casa, si saluta: „Buna diu'a lui Ajunu.“

La acesta salutare, ese cine-va din cas'a satenului, si pizareiloru li arunca nuci, unde

nu sunt nuci, li da mere, pere, cépa cucuruzu, séu ce-va sementia de carea are saténulu, p. e de curcubeta, si precum preotulu Mihaiu Pocreanu din Lugosiu dîce „nucile séu celelalte se dau cu scopu ca sè crésca semenaturele si sè fia secerisiu bunu in anulu acest'a.“

Deci, precum am pomenitu in Saturnalia, nucele sunt simbolulu fructuositàii si productiunii, si aceste cu sementiele se referéza la Saturnu dieulu de semenaturi, se dau si póme la ajunu, pentru cà Saturnu totu de odata e si pomologu, si economulu a fostu subscutulul lui Saturnu, carele adi se mai sustiene in simbólele sale.

In Cielov'a romana pizereulu se numesce si colindatu, precum dîce invetiatoriulu Orza, si in Sasc'a si alte locuri pórtá o bêta ce e calita si se numesce colinda. In Cielov'a romana pizareulu intra in cuina, si cu bêt'a sparge foculu de pe vét'ra, si lu-stinge — pentru cà Saturnu e dieu de intunerecu si diu'a de ajunu, e serbatórea lui. In cuina afla pizareulu o ludaia séu curcubeta, ce e pusa anume de femei'a casei, si pizereulu o sparge in usi'a casei, de óre-ce ludai'a, pentru form'a sa simboliséza pamentulu, si o sparge in semnu, cá sè pocnéscá cógi'a pamentului si se ésa sementiele ce le pazesce Saturnu cá dieu de pamentu.

Acum femei'a casei vine, si unge cu untu perulu pizereului, si precum, dîce Orza, ca sè crésca canepa si se fia móle ca si perulu. Acestu actu se referéza la idolulu din templulu lui Saturnu, carele erá implutu cu oleu, ce erá unu productu de frunte a Latiului, si adi la noi s'a substituitu cu untu, pentru cà clim'a nóstra nu produce oleu de lemnu, éra canep'a se referéza la infasiuraturele de pe piciórele idolului, cà-ci si canep'a se tiene de lipsele economului si astu-felu caus'a infasiuratureloru idolului, ce nu s'a pututu scí din autorii clasici, se esplica adi prin datin'a nóstra.

In Forasesci — dupa cum mi-a scrisu invetiatoriulu Vasilie Bocu — in diu'a de ajunu se facu colaci mici, ce se numescu *pizerei*, si toti pruncii se ducu in curtea dlui de pamentu, carele dà pizereiloru câte unu colacu pizereu, ací e patriciulu cu agrele multe, carele din fructele loru daruiesce la Saturnalia, pe cei ce au lucratu pamentulu lui, pe prunci, in loculu parintiloru.

Acesti pizerei batu pamentulu cu bêtele si batu in portá, intocmai precum se dice in „Weimarische Jahrbücher“ II. p. 131 cá in Itali'a si Germani'a de amédia-di prunci seraci ambla

prin sate inainte de Craciunu, si cu crengi de bradu batu pamentulu si usiele, si acésta batere se numesce la italieni: *piperare*. Baterea acésta a pamentului éra se referéza la aceea, cá sè se deschida pamentulu cá si portile si usiele, si sè iesa sementiele. De ací deducu cà numele pizereu la noi se deriva din pisare, pizezare, ce éra e batere.

2-a datina e ospetiulu juniloru séu fecioriloru, si se afla in Ardélu si Bucovin'a. *)

Junii inainte de Craciunu se pregatescu cá sè arangeze ospetiulu juniloru. Se alegu 12 juni intre 18—21 de ani, si ei din sinulu loru alegu pe vatavu, carele e mai mare peste ei, si e si vornicu adeca oratoru, apoi alegu Bucatariu si Culceriu, 2 chiamatori carii invitéza la ospetiulu juniloru, si 2 ingrigitori de jocu si rëndulu bunu, carii sunt politia la aceste petreceri.

In postu invetiandu colinde, in diu'a de Craciunu mergu cu totii la biserica, si-apoi incepu a colindá la preotulu, invetiatoriulu, judele si ceialalti. Vatavulu cu 9 insi intra in casa, vatavulu tiene oratia, si apoi canta, candu cu totii candu numai unii, si capeta daruri de la gazd'a casei unu colacu si carnuri, pentru acest'a cei doi remasi afara primescu darurile, colaculu carele e facutu ca si c cununa se pórtá in bêta, si carnea o baga in straitia. Sér'a se aduna cu totii la unu stapanu carele sub numele acest'a s'a alesu, si in cas'a lui sunt tóte adunàrile si ospetiulu juniloru, ací in diu'a de Craciunu cei 12 juni, sér'a manca jóca ei de ei, si se culca.

A dóu'a dî de Craciunu se incepe ospetiulu juniloru, si tiene pana la anulu nou. Sunt invitati toti fruntasii satului la prandiu, si numai vatavulu siede cu óspetii la mésa, ceialalti 11 servescu.

Dupa prandiu vinu la cas'a stapanului si alti parinti cu fetele, si ceialalti juni din satu. Parintii se conducu in laintru la mésa sè bee — fetele la hora sè jóce odata, apoi se omenescu si ele la mésa, dar putînu siedu ací. Candu se innoptéza, feciorii remanu singuri.

A trei'a dî de Craciunu se invita fetele mari la prandiu, adeca la ospetiu, si acést'a di e mai placuta juniloru. Déca din contribuirile juniloru, si din darurile capetate de la colindare, precum din partea feteloru, se mai ajunge, atunci ospetiulu se tiene si in dfilele ur-

*) Vedi „Familia“ 1869 p. 618 de Fr. Longinu, si 1870 p. 433 de S. Fl. Marianu.

matórie, — dar in ajunulu anului nou e línise.

Sè facu acuma inca unele asemènari între Saturnalia cu dies juvenalis, si între ospetiulu juniloru.

Saturnalia a fostu la capetulu anului vechiu alu lui Numa, candu anulu nou se incepea dupa solstitiulu de iérna adeca in 25 dec. si a tienutu 7 díle. Ospetiulu juniloru e la capetulu anului de acù, si tiene 6 díle, pentru cà a 7-ea e ajunulu anului nou, si e postu. Ospetiulu, dupa timpulu vechiu ar trebui sè fia inainte de Craciunu; dar postulu crestinismului le-a mutatu mai tardîu adeca dupa Craciunu.

2-a Numerulu juniloru e 12 si stà in legatura cu numerulu de 12 luni ale anului. Acesti 12 juni ambla prin-satu de a colindá in diu'a de Craciunu, si sér'a se aduna la stapanu, si cina, intocmai cum amblau cei 12 sali, preotii lui Marte, pe la sacrarie, si altàre publice pe unde cantau si saltau, si sér'a se rentóreau la „Mansiones saliares“, unde cinau si se culcau. Sali amblau in lun'a lui Martiu, pentru cà odata anulu se incepea in Martiu, si cele 12 scuturi ale loru de la Numa aréta asemene numerulu luneloru anului, ce se repetiesce inca si in mitulu nostru despre Baba Dochia cu 12 cojóce, insemnandu asemene 12 scuturi, si 12 luni din annlu trecut, ce móre.

3-a. La Saturnali'a dupa sacrificiu din templulu lui Saturnu s'a tienutu *epulum publicum*, adeca ospetare publica. Acést'a e ospetiulu juniloru de adi, la care mai totu publiculu din satu ie parte, si e publicu, nu numai pentru cà sè face din contribuirile si darurile tuturor, ci si pentru cà in antâi'a dí sunt invitati cei de frunte si parintii cu fete, si a dóu'a dí ceialalti, si se petrecu la olalta cá si intr'o libertate generala si egalitate, intocmai ca si in vechime, de se dicea cà e timpulu de auru alu lui Saturnu.

4. In vechime a cincea dí din Saturnali'a s'a numitu Dies juvenalis, séu Juvenali'a, diu'a juniloru mai alesi, si e apriatu cà s'a sustienutu in petrecerea juniloru de adi la ospetiulu juniloru.

La dies juvenalis s'au alesu regi, adeca crai, cari sè conduca tóte, adi e alesu vatavulu, ce represinta pe regele vechiu, éra bucatariulu si ceialalti se referéza la ospeti.

La dies juvenalis s'au tienutu *ludi juve-*

nali, adeca jocurile juniloru, si alte jocuri sociale.

Nero imperatulu, carele a introdusu jocurile juniloru, si insu-si a luat parte la jocuri, si a cantatu in publicu, adaugându-se la acele jocuri, si scene teatrale mimice.

Adi aceste scene nu sunt, pentru cà alta éra cultur'a juniloru in Rom'a, si alt'a e adi a juniloru pe sate, si jocurile vechi adi sunt restrinse la jocurile natiunale dupa musica, sustienendu-se inse cantarea.

Cà sè nu abusezu de paciinti'a on. ascultatori, incheiu cu aceea, cà serbatórea vechia Saturnali'a s'a sustienutu mai in intregimea sa la Romanii din Daci'a, pana ce in locul originii sale in Rom'a, s'a stinsu; cà aceste datine romane adeverescu originea nóstra de la stramosii nostri de sub Traianu, ori câtu s'ar silí strainii invetiati, cà sè sucésca adevéru istoricu.

Deci unu poporu se cunósce din datinele sale, si celu ce nu le cunósce, si nu le pretiuesce, nu se cunósce pe sine, — si poporulu seu.

At. M. Marienescu.

Léculu bólei.

Mundia verde crastavete,
De candu amblu dupa fete,
M'a lovit u o bóla grea,
Nu me potu scapá de ea.

Si de candu m'am bolnavitu,
Vai cà reu am mai slabitu;
Nu scíu dieu ce-asiu mai porní,
Dór' de ea m'oiu mantuí.

Dusu-m'am nóue hotara,
La toti doftorii din tiéra,
Sè me póta vindecá,
Dór' de bóla voiú scapá.

Dar de giaba-am alergatu,
Cà de léculu ei n'am datu;
Si nici n'o potu lecuí,
Cà-ci e ból'a animii.

Dusu-m'am si-am totu amblatu,
Lécu la bóla n'am afluí;
Dar m'oiu duce si-oiu amblá,
Totu-si lécu i voiú aflá.

Cà mi-a spusu o vrajitóre,
Sè nu cautu lun'a 'n sóre!
Cà mi-i léculu cá aflatu,
Si se chiama „insuratu!“

I. Baclu Muntenescu.

La mediulu noptii.

— Comedia intr'unu actu, dupa Laube. —

Persónele :

Dlu Brusture, unu reumaticu.

Dlu Pupaza, unu confusu.

Dóue voci.

(Scen'a represinta camer'a dlui Brusture. — O ferésta in fundu, langa ea in stang'a unu patu cu o gardina; langa patu o mesutia de nópte. — O usia la laturea drépta, vis-à-vis de ea unu alcovu; langa usia unu cuptoriu micu, josu lemne, o caldarutia cu carbuni si unu calupu de ciobote. — Pe o mésa dinaintea cuptoriului sunt dóue lumini neaprinse. harthía, céra rosia, penetflu, pene de scrisu si unu orologiu de pusunariu. — Pe unu bratiaru unu surtucu nou. — Mai multe scaune simple pe langa mésa. — E nópte, pe mesuti'a de langa patu arde o candela.)

SCEN'A I.

Brusture, apoi in urma *Pupaza*.

Brusture. Siede culcatu in patu, cu fesulu de nópte trasu preste urechi, si acoperitu pana la gura. Totulu in tacere unu timpu cam scurtu, pe urma se aude josu de pe strada batendu ca c'unu ciocanu, din ce in ce mai tare. Brusture incepe dupa primele bateri a fi neliniscitu, apoi si-radica capulu si dice inca in somnu.) Intra! (Bateri tare.) O! dieule, ce paganismu! Chiar nici o singura óra de repausu pentru unu bietu corpu obositu si reumaticu! (Bateri tare.) De candu-su n'am mai pomenitu astu-felu de tractàri miserabile! (Se 'ntórce cu capulu catra parete, apoi ér catra publicu.) Trebuie cà e unu nerusínatu cel'a colo josu care nu dà pace muritoriloru sè se odihnésca dupa atâte lupte dîlnice. De nu mi-ar fi téma de recéla, indata m'asiu scolá si asiu trêntí fiintiei de josu nisce vorbe, câtu sè me tiená minte. (Bateri tare.) La draci! asta-i pré multu! Ce bine ar fi acuma, déca reumatismulu meu nu si-ar fi luat unu caràcteru atátu de periculosu, cà-ci atunci ar avé de lucru cu mine potlogariulu de josu! De unu timpu cam lungu dormu totu in vest-

mentulu de nópte, numai ca sè nu me recescu si ca sè potu fi punctualu in biroulu meu. Ce cugetati! am unu sange ferbinte, visuri dulci — si déca mi-scotu numai o mana afara séu ambele, usioru me potu recí, si éta atunci pascostea pe capulu meu! (Bateri tare.) Mance-lu moliele! ast'a nu-i de a suferí mai multu. (Sare din patu si se duce la ferésta.) Vai, nefericirea mea! cum plóia de tare, par cà tórna cu ciuberulu ca pe timpulu lui mosiu Noe. Cum sè deschidu eu acuma ferést'a? (Vine posomoritu in faci'a publicului.) Ei, ei! asié-i c'am patítu-o? Eu in locu de a me leganá in bratiele lui Morfeu, stau aici ca unu priculiciu! Apoi sè nu-ti fia necasu, candu ai locuintia si nu esti stapanu intr'ins'a? Nerusínatulu de josu trebuie sè-si petréca fórte bine! Dar n'am ce-i face, cà-ci a ajutá la toti mi-este imposibilu! (Bateri tare.) E de nebunitu! nerusínatulu trebuie sè aiba corelatiuni cu pazitoriulu de nópte, de-i este iertatu a conturbá liniscea celoru ce dormu?! (Merge la ferésta.) Me miru, cà de ce nu-i deschide nime usi'a dintre atátia locuitori ce sunt in casa?! Éta cà lu-vedu la lumin'a domola a lampiónei, cum face la gesturi de neindestulire! Óre câte óre sunt acuma? (Privesce la orologiu de pe mésa.) Sante Pantilimone! mediulu noptii! Acuma tóte spiritele necurate sè scóla din cosciugurile loru, si eu sum desceptu inca in ór'a acést'a fatala! (Cu voce plangatória.) Me retragu din sgomotulu lumii in acést'a strada angu-ta, numai ca sè aibe corpulu meu pacea si caldur'a sa indestulitória, si póftimu! dobitoculu de josu iese de a casa fara cheia si me pomenesce din dulcele meu somnu cu baterile sale gróznice! Afurisésca-lu tóte spiritele necurate si sè-lu stringa de grumadiu, ca sè nu-i mai audu de veste! (Bateri tare.) Póftimu! a te mutá ieri aici si acuma a te saturá de locuinti'a acést'a, ast'a-i unu ce ne mai pomenitu! (Bateri de totu tare, încátu tresare, apoi merge la ferésta si o deschide.) Toti dracii iadului! ce ventu muscalescu, încátu sum silitu a-mi legá o marama dupa grumadiu, ca sè nu me recescu. (Si-léga o marama dupa grumadiu si preste capu.) E bine, acuma n'am frica! (Privesce afara.) Audi, mei spendiurátóre! ce nu dai pace ómeniloru la mediulu noptii si de ce faci atát'a scandalu, de nu me potu odihní?

Pupaza, (de pe strada.) Cine te-a silitu sè-ti areti nasulu pe ferésta? Du-te pirlei si cautati de somnu!

Brusture. Precum vedu, hurezulu acest'a incepe a fi si impertinentu! Nu poti bate mai

cu minte, ca sè nu te auda nime? (Inchide feréstr'a furiosu.) Poftimu! viétia-i ast'a? . . . sè n'am pace nici la mediulu noptii. (Se pune pe unu scaunu.) Situatiune-i ast'a? De siguru si Napoleon s'a aflatu in astu-felu de dispositiune candu a perdutu vr'unu resbelu! Dar ce? Napoleon n'a avutu reumatismu! (Batere tare.) Acuma nu mai potu rabdá, ce-i pré multu, nu-i sanetosu! (Deschide ferést'a.) Baterile dtale nu voru mai avé finitu?

Pupaza, (de pe strada.) Nu!

Brusture, Asié?

Pupaza. Du-te dta si te culca in pace, eu voi bate pana candu mi-va placé.

Brusture. Ast'a nu-ti este iertatu a face, cà-ci la din contra me ducu la comisariulu de politia.

Pupaza. Du-te dracului poména . . . si me lasa in pace!

Brusture. Placa! si te alege cu ce-va? In fine voi fi eu tulburatoriulu de pace! Sefi ce dle de josu? Mai bine vina susu si dormi la mine, cà-ci astu-felu va fi odata pace pe strada.

Pupaza. Propunerea dtale o primescu, dar sè mai cercu odata dóra, dóra mi voru deschide pórt'a. (Bate tare.)

Brusture. Nu mai bate strigoiole, cà-ci æcusi remani josu!

Pupaza. Dar unde esti?

Brusture. Asié! (Aprinde o lumina la candelă, si se duce la ferésta.) Aici, dle, dóue trepte in susu, numerulu 7. Baga sém'a, sè nu-ti fulgere ochii, cà-ci ti-voiu aruncá chei'a portii. (Léga chei'a de o marama si o lasa in josu pe ferésta.)

Pupaza. Baga sém'a si dta, ca sè nu o arunci in noroiu.

Brusture. N'avé téma, dar te rogu sè nu mi perdi maram'a, cà-ci am trebuintia de ea! (Se duce cu lumin'a la usia si ascépta.) Brr! ce foru me cuprinde! (Se audu tropotele lui Pupaza.) Ce minunatu ar mai fi de si-ar frange grumadiulu pe trepte! (Catra publicu.) Vedeti dloru! sum silitu a dá locasiu in nóptea acést'a unui tutcanu ciupelitu, pe carele nici nu l'am vediutu, nici elu nu m'a vediutu, numai ca sè am pace si ca reumatismulu meu sè nu devina de totu periculosu.

SCEN'A II.

Brusture si *Pupaza*.

Pupaza. (Intra rapede in camera si lasa dupa sine usi'a deschisa.) Prin câte case am amblatu pana acuma, nici intr'un'a n'am datu

de trepte asié necioplite ca ale dtale! Intr'adeveru me miru, cà am scapatu intregu, fara ca sè-mi frangu grumadiulu séu vr'unu picioru!

Brusture. (A parte.) Pecatu cà ai scapatu!

Pupaza. Cum si cutezi dta a me invitá susu, candu n'ai nici trepte de dómne?

Brusture. Mai ast'a mi-lipsi inca! De mi-scriea-i dta ceva mai nainte, cà in nóptea acést'a ti-vei aretá tóte nebuniéle naintea locuintei mele, atunci de siguru n'ai mai fdatu de mine aici, cà-ci mi-alegeam indata alta locuintia. (A parte.) Ce hotiu impeliatu!

Pupaza. (Pune chei'a lui Brusture pe mésa, si si-scutura peleri'a si surtuculu de plóia.) Adeveratulu potopu e afara!

Brusture. (Siede in mijloculu camerei cu lumin'a in mana, privindu acusi la Pupaza. acusi la usi'a deschisa. (N'aduci cumva cu dta si vre-o societate?)

Pupaza. Cum asié?

Brusture. Pentru cà ai lasatu usi'a deschisa.

Pupaza. Placa si o inchide, déca te genéza deschisa!

Brusture. (Pune lumin'a pe mésa si inchide usi'a.) Numai cu invoiél'a dtale. (A parte) Mancá-te-ar moliele, sè nu te mai vedu in ochii mei! . . .

Pupaza. (Si-desbraca surtuculu si lu-arunca pe patu.)

Brusture. Ei, ei! ce faci, dle?

Pupaza. Mi-am desbracatu surtuculu, cà-ci dóra nu voiesci sè-lu tienu udu pe mine?

Brusture. (Iee surtuculu de pe patu.) La draci! Dta faci din patulu meu unu riu, si apoi in urma o sè sara si bróscele prin elu? Placa si pune-ti surtuculu pe unu scaunu, cà-ci acolo-i e loculu!

Pupaza. Ce cugeti dta? eu am venitu aici de servitoriu?

Brusture. O, asta-i pré multu!

Pupaza. Séu cugeti dta, cà surtuculu meu se va uscá pe scaunu? Placa si fà focu in cuptoriu, cà-ci e cam frigu in camera, apoi atunci de siguru se va uscá!

(Va urmá.)

Lazaru P. Petrinu.

Espeditiunea polara de Nord a Austro-Ungariei.

La anul 1872, pe la 22 iunie, nav'a Tegetthof despica undele marei, ducandu in sinulu seu 20 de omeni plini de curagiu, cari se decisera se afe punctulu celu mai departatu alu ecuatorului spre nord.

Weyprecht si Payer sunt acei bravi, cari condusera expeditiunea.

Ei se departara spre nord, intrara afundu in regiunile polare, dara aprupe de Novaja-Semlja in augustu 1872 nav'a loru fu inchisa de ghiatia; nu putea nici se se reintorca; nenorocitiia erau pierduti; de multu nu se audia nimicu de sorcea loru.

Austro-Ungaria tinea de inmormentati pe fiii sei cei bravi.

Dara eta la 4 septevre 1874 firulu electricu suprinde lumea. De la tiermulu celu mai departatu alu Norvegiei, din Vardoe, cu data 3 septevre 1 ora d. am. sbura catra Vien'a doue telegrame, cari anunciau, ca bravii sunt inca in vietia cu totii, afara de Krisch, care a muritu de tubercula.

Ah, ce scire imbucuratoria! Totu sufletulu salta de bucuria, ca expeditiunea a succesu. In 14 zile potu ajunge la Hamburg, de unde apoi in doue zile sunt in Viena.

Barc'a expeditiunii fu inscinsa de ghiatia, si tote incercarile de a o elibera fura desierte, amblandu 14 luni printre soli si munti de ghiatia, cu ajutoriulu sanieloru strabatura cu curagiu de leu mai departe spre Nord.

La anul 1873, sub 80 Nord, descoperira tieri intinse, si apoi iernara sub 37 Reaumur. Bravii nostri caletorira prin tieri fara de margini si apoi pe patru sanii, in 96 zile, ajunsera la Novaja-Semlja, de unde apoi fara transportati cu navi pana la Vardoe.

Resultatulu expeditiunii, e, ca intreprinctorii nostri ajunsera pana la 82 nord, pe unde nu mai amblase sufletu de omu pana acum.

Tierile cele intinse au vegetatiune forte pucina, dar munti nemarginiti.

Tier'a descoperita au botezat'o „tierra lui Franciscu Iosifu.“ Monarculu a gratulatu numai de catu expeditiunii, esprimandu-si bucuri'a si multumirea deosebita.

Membrii expeditiunii, in caletor'a loru catra Vien'a, fure primiti in tote tierile cu unu adeveratu entusiasmu.

Bucur'a lunei sciintifice e mare. 0.

Margaritariile.

Pescuirea margaritareloru se face in lun'a Martie, candu marea e liniscita, far' a fi rece, si candu curintele nu este tare.

Se aduna aprupe la 150 bastimente, posedandu fia-care 5 petre, intrebuintiate pe rondu de 2 afundatori.

Mic'a escadra este impartita in 2 divisiuni: rosfa si albastra; placa de la tiermu pe la mediulu noptii si ajunge la cuiburele scoice-loru la resaritulu sorelui.

Vasele se binecuventeza la plecarea si se reciteza rugatiuni spre a indeparta rechinii si a fi feriti pescarii de asfixia; adese se iee unu preotu.

Capitanulu seu adigar are dreptu, ca plata, la recolt'a unui bastimentu.

Afundatorii se scobra pe rondu in mare: multi din ei si-astupa nasulu cu bambas si urechile cu bumbacu, spre a impedece presiunea apei care este considerabile, de 7 seu 8 fathoms (1 fathom — 1 m. 82 c.)

Si-lega apoi o funia impregiurulu mijlocului, si tinendu petr'a cu picorele, se lasa in apa. Ajungandu la fundu, arunca in cositi'a loru scoicele ce le sunt la in-de-mana si pe cari le rupu, scutura funi'a, si sunt scosi la suprafatia, unde ajungu cu puterile sleite, far' a se pute resufla si vineti.

Putni dintr'insii potu sta mai multu de 100 secunde in apa, si obiceiulu face minuni la acesta ocaziune.

Nu mananca nici odata inainte de a se afunda, si de comunu dormu putnu inainte si dupa terminare.

Este o munca grea a se afunda cine-va de 12 pana la 14 ori pe di.

Deca e timpu reu, decu ventulu e rece si marea turburata, omenii nu se afunda de catu de 3 seu 4 ori.

Candu pescuirea dintr'o di s'a terminatu, bastimentele se intorcu la tiermu si descarca scoicele loru la Kotoo guvernului.

Produsul pescuirii este divisatu in 4 gramedi mari: un'a este a escadre, cealalte ale guvernului.

Aceste din urma sunt impartite in colone de 1000 scoici si se vendu la mezatu.

Nu e pre placutu a asiste la acesta operatiune, ca-ci scoicele moru si lasa unu mirosu destulu de tare, candu se estragu din ele pretosele loulous.

„Roman.“

S A L O N U ?

Nitica filologia.

Filologi'a e la moda...

Tóta lumea, se ocupa de limba, dictionarele au inceputu a deveni cautate prin librarii, toti facu filologia — pana chiar si unii membrii ai Societãtii academice din Bucuresci, cari mai de multu nici n'au visatu, ca si dinsii sè se ocupe candu-va de filologia.

E bine, nu-mi refusati nici mie acestu dreptu, iertati-mi si mie sè facu — o gluma!

*

Si cum sè nu mi-lu acordati!?

Eu am facutu o descoperire mare. Am studiatu vieti'a sociala, si din limb'a ei mi-am compusu unu lessiconu a nume.

Este pré interesantu acestu lessiconu si multu instructivu.

De cumva asiu avé parale de prepaditu asiu tipari si eu o proba de lessiconu, dar fiindu cà n'am, trebue sè me indestulescu cu acestu locusioru si sè reproducu aice câte-va esemple.

„Adeca“ e unu cuventu desu intrebuintiati in vieti'a sociala. Intielesulu lui se schimba in raportu cu cei ce lu-intrebuintiéza.

Candu doi ómeni sinceri converséza si pronuncia cuventulu „adeca“ — acest'a insémna — adeca.

Candu unu advocatu incepe convorbirea cu clientulu seu cu „adeca“ — dinsulu are trebuintia de bani.

Candu unu iesuitu vré sè combata pe celu ce a sustienutu o tesa contraria, elu incepe vorbirea sa cu — adeca.

Candu o mirésa fericita, intréba de mirele ei déca e fericitu? — dinsulu, voindu a díce, cà n'ar stricá de aru fi si nesce parale, incepe respunsulu seu asiá: „Adeca“ ...

*

„Precum sciti“ — este o espressiune de eticheta.

Candu vedi, cà ascultatorii séu cetitorii sei n'au nici idea despre ceea ce vrei sè li impartasiesci, — inepi astu-felu: „Precum sciti...“

Ast'a magulesce pe ascultatori si cetitori, — si nu cósta bani.

*

„Bucurosu!“ Acestu cuventu s'aude adese ori in societate, ca respunsu la cutare rugare.

Multi gandescu, cà cuventulu acest'a are numai unu intielesu, — pe candu elu are atâte intielesuri, in câte tonuri se pronuncia.

De esemplu:

— Amice, imprumu-ta-mi 10 fl.

— Bucurosu.

— Domnule, platesce-mi datorf'a.

— Bucurosu!

— Insof-me-vei la vênatu?

— Bucurosu!

— Dómna, joci cu mine unu valsu?

— Bucurosu.

*

„Se 'ntielege“ se dice mai de multe ori tocmai atunce, candu respectivulu de si nu consimte, totu-si nu voiesce séu nu póte sè refu-se ceva.

Esemplesle ilustréza mai bine ori ce asertiune.

Éta dara:

— Cumperá-mi-vei o rochia nóua?

— Se 'ntielege.

— Place-ti poesf'a ce-am scrisu de curendu?

— Se 'ntielege.

— Asiá dara, cà me vei mai asceptá pentru banii imprumutati?

— Se 'ntielege.

— Bine ti-ai petrecutu a séra la noi?

— Se 'ntielege.

— Asié dara, cà Juliet'a e frumosfca?

— Se 'ntielege.

— Subscrié-vei ce-va pentru unu scopu filantropicu?

— Se 'ntielege.

*

„Cum sè nu?“ — se intrebuintiéza la estrem'a necesitate, candu cutare nu mai are nici unu altu cuventu in-de-mana, spre a ascunde — minciun'a.

Éta si esemple:

— Cetitu-ai dta tóta Chronic'a lui Sincai?

— Cum sè nu!

— Dómna, iubesci dta simplicitatea in moda?

— Cum sè nu!

— Vorbesce-se la voi in casa romanesce?

— Cum sè nu!

— Parinte, dta preferi independinti'a —
brâului rosiiu?
— Cum sè nu!
— Facutu-ai cu succesu doctoratulu?
— Cum sè nu!
— Maica Rafila, asiá dara, cà-ti mai place
la manastire decâtu afara in lume?
— Cum sè nu!

*
„De siguru“ a une ori insemnéza tocmai
ceea ce de felu nu-i — siguru.

— Dle, rentorná-mi-vei banii la terminulu
cerutu de dta?

— De siguru.

— Ah! spune-mi, angeric'a mea, iubí-me-
vei totu-de-una?

— De siguru.

— Ce ai alege dintre milionulu de fl. si
amorul meu? Acest'a?

— De siguru.

— Capitane, asiá dara cà-ti mai place res-
belulu decâtu pacea?

— De siguru.

— Parintiele, asiá dara cà dta ai ne-
póte?

— De siguru.

*
„Firesce!“ se raspunde si atunce, candu
anim'a ti-sioptesce: „Ba draculu!“

— Iubesci-me, draga?

— Firesce.

— Girá-mi vei o politia?

— Firesce.

— Dá-mi vei caii, sè me ducu pana la
Brustureni?

— Firesce.

— Datu-ai ce-va pentru fondulu na-
tionalu?

— Firesce.

— Asiá dara, cà vei dá unu prandiu in
onórea óspetiloru nostri?

— Firesce!

*
Dar de ajunsu, cà-ci loculu ni lipsesce...

Adeca, dómneloru si domniloru, eu asi
scrie *bucurosu*; dar fiindu cà nu vreu sè ve obo-
sescu de filologia, la care — *se 'ntielege* — nici
eu nu me pricepu, — *cum sè nu incheiu acestu*
articulandru?

De siguru credu, cà si dvóstre gasiti acés-
t'a fórté — *firesce*.

Josefu Vulcanu.

CE E NOU?

** (*Evenimentulu septemanei*), de care se ocupa
tóta diuaristic'a lunei, e arestarea contelui Arnim.
Dinsulu a fostu ambasadorulu Prussiei la Rom'a, mai
apoi fu tramisu la Paris pentru restabilirea legature-
loru diplomatice. Elu fu arestatu la mosi'a sa, la ce-
rerea si indemnulu lui Bismark, din cauza cà ar fi
defraudatu nesce acte diplomatice, — ér precum dîcu
altii, pentru cà posede nesce scrisori de ale lui Bis-
marck, compromitetórie pentru acest'a, pe cari din-
sulu nici decâtu nu vré sè le rentórea lui Bismark.
Famili'a contelui Arnim a recursu la tribunalu, ca pe
o garantia de 500,000 de taleri sè-lu elibereze; inse
tribunalulu a respinsu cererea acést'a. Procesulu, la
care tóta lumea privesce cu curiositate, s'a incepu.

** (*Imperatés'a*) a sositu la finea septemanei
trecute la Vien'a, de unde — dimpreuna cu impera-
tulu — a vinitu la Gödöllő.

** (*Pr. SS. parintele episcopu Olteanu*) a daruitu
200 fl. pentru ajutorarea celoru pagubiti prin foculu
intemplatu de curendu in Oradea-mare.

** (*Dlu Cesaru Boliacu*), rentorcéndu-se din
Budapesta, — unde au cuceritu tóte diuariele ungu-
resci, — s'a opritu si la Oradea-mare, si acolo a cer-
cetatu si pe Pr. SS. parintele episcopu Olteanu.

** (*Nenorobire — norocósa*.) Fiulu unui pro-
prietariu din Gepu, langa Oradea-mare, in etate de
5-6 ani, a cadiutu din vagonu, inse nu i s'a intem-
platu nimica, ci s'a sculatu si a fugitu dupa trenu stri-
géndu sè-lu ascepte.

** (*O nenorocire mare*) s'a intemplatu in cana-
lulu „Regent“ din Londra. La 2 oct. o naia incarcata
cu pravu (érba) de pusca a esplodatu; puntea cana-
lului s'a ruinatu, trei nai s'au cufundatu si multi óme-
ni au muritu.

** (*Unu incendiariu betranu*.) La inceputulu a-
cestei luni s'a escatu focu in comun'a Jászó-Ujfalu, si
au arsu vr'o 11 case si 2 siure. Suspitiunea s'a pro-
nunciatu in contra unui mosiu de 88 ani. Elu fu are-
statu indata, si marturisi totul.

** (*Camerariulu supremu alu Vaticanului*), Teo-
doli, fu prinsu la Trisulti langa Frosinone de banditi,
cari ceru pentru elu, dreptu pretiu de rescumperare,
150,000 de lire.

** (*Umoru la inchisóre*.) Polití'a din Zürich a
arestatu unu omu suspectu, la care s'a gasitu si o fo-
tografia. — „Cine-i acést'a?“ — lu-intrebá comissa-
riulu. „Unu amicu alu meu din principatulu Baden“,
— fu respunsulu lui. Numai decâtu se espedá fotogra-
fi'a la Baden, invitandu-se polití'a de acolo, a arestá
pe respectivulu si a-lu espedá la Zürich. Din Baden
apoi sosi urmatoriulu respunsu: „Cunóscemu indivi-
dulu, inse nu-lu putem transportá, cà-ci fotografi'a e
a — marelui principe.“

** (*Ce a fostu in cuthia!*) In un'a din serile tre-
cute, publiculu care se preamblá pe malulu Dunarii
in Pest'a, observá, cà o féta aruncá in apa o cuthia si
apoi vol sè fuga. Cei din apropiare inse o prinsera in-
data, ér unu matrosu scóse si cuthi'a din apa. Ce este
in cuthia? — se intrebarea cei mai multi, si unii erau
p'aci sè crédia, cà cuthi'a dóra contine fructulu unui
amoru opritu. O desfacura dara, si éta ce gasira intr'
ins'a: Unu puiu víu, legatu de grumadiu cu unu re-
ceptu medicalu. Copil'a spariata fiindu intrebata de

caus'a acesteia, respunse, că mama sa e bolnavă, și o vrajitoare i-a spus, că numai atunci se va vindeca, deca va legă receptulu medicului de grumadiulu unui piuș și închisu în o cuthia lu-va aruncă în Dunare. Beat'a fetitia abie scapă de — închisore.

** (Famili'a sultanului s'a sporitu) cu unu principe în septeman'a trecuta. Mam'a noului nascutu e o sclava din Circassi'a, daruita sultanului în anulu trecut de soru-sa. Din caus'a acestei nasceri sclav'a fu innaltiată la demnitatea de sultanina.

** (La Versetiu) s'a infintiatu o casina romana. Initiatoriulu a fostu dlu advocatu Georgiu Nedelcu.

** (Unu vintu curiosu.) Soldatii englesi, deca se imbeta, trebus se platessa pedepsa. Din banii de pedepsa pan'acuma s'a adunatu o suma mare.

** (Imperatulu Vilelm) nu va caletori la Itali'a, că-ci medicii nu afla consultu că elu se faca asiă lunga caletoria.

** (Unu plugariu de 136 de ani) a muritu dillele trecute în Merjevina, Poloni'a.

** (Descoperire tardia.) Din Lugosiu se scrie diuariulu nemtiescu din Timisiór'a urmatori'a istorióra: Acuma-su 22 de ani soci'a unui proprietariu de pamentu a nascutu unu baiatu. Mam'a fiindu slaba, dete prunculu spre nutrire unei tierance din satulu vecinu, care dupa decurgerea unui anu lu-innapoiă parintiloru. Fiulu a crescutu, si asta-di e industriasiu în Budapesta, avendu o prevalia fondata din mostenirea de la tata-seu. Dillele trecute laptatori'a de demultu aparū inaintea mamei lui, si „simtindu apropiandu-se finea vietii sale, descoperi ei unu secretu mare, că adeca prunculu ce l'a innapoiatu n'a fostu alu proprietaresei de pamentu, ci alu dinsei, pe care — murindu celalaltu — l'a in schimbatu dins'a, ca astu-felu sórtea-i se fia asigurata.“ Desperatiunea mamei nefericite se póte intipui. Intemplarea acésta inse are o urmare si mai neplacuta — pentru junele industriasiu. Sororile lui adeca i-au intentatu procesu pentru mostenirea parintiesca.

** (Datori'a Ungariei) de la 1867 incóce s'a urcatu la sum'a inspaimantatori'a de 1.158.064,000 fl. Adeca mai multu decátu o mia de milióne.

** (Ricciotti Garibaldi) a cuceritu anim'a unei dame englese. Parintele ei inse n'a voit u-a-si maritá fet'a dupa elu. Resultatulu a fostu, că parechi'a inamorata a fugitu. În urma parintele s'a in voit. Tinerii se cununara. Parintele a datu fiicei sale zestre frumósa, — dar a pretinsu, ca ea dimpreuna cu barbatulu ei se parasésca Engliter'a, că-ci nu voiesce s'o mai vedea.

** (Espositiune de nasuri.) Unu Pacala a arangiati la Ottakring, langa Vien'a, o espositiune fórte curiósă. În ospetari'a de acolo elu a adunatu vr'o 80 de ómeni cu nasu mare, si a invitatu unu jury seriosu a pronunsiá sentinti'a. Judecatorii a premiati trei nasuri. Primulu nasu fu alu unui clarinetistu din Viena, alu doile alu unei spelatorie, si alu treile alu unui barbieru.

** (Mortu — pentru o lebenitia.) La finea lunei trecute, uuu soldatu la Muresiu-Osiorheiu a mersu nóptea în piatia se fure o lebenitia de la unu negutatoriu. Acest'a inse l'a observatu, i-a trêntitu cu toporulu o lovitura în céfa, si soldatulu cadit — mortu.

** (Focu.) În comun'a Riciu, langa Muresiu-Osiorheiu s'a escatu la 21 sept. unu focu mare, care a mistuitu 7 case si mai multe siure, între cari si edificiuulu dlui arendatoriu romanu P. Cormosiu. Foculu s'a escatu din negrigea imblatoriloru dsale, cari vrendu se-si aprinda pip'a, scanteile au saritu în paie si au luat focu.

** (Dnii Payer si Weyprecht,) conducatorii espeditiunii austriace la polulu nordicu, rentorcându-se fericiti din caletori'a loru, sunt primiti pretotu-indene cu mare entusiasmu. Între subscriitorii cari au facutu felurite daruri celoru scapati, figuréza si unu friseru, care se ofere a rade gratis 12 barbe.

** (Unu omu de 92 ani) în Topoli'a fu ucisu de insu-si fiulu seu. Acest'a e arestatu.

** (Guvernulu rusescu) a decisu a inchide pe timpulu assentarii tóte cârciumele, că-ci cei obligati la militia toti se imbeta, si astu-felu assentarea nu se póte efepui în ordine.

** (In cupeu.) Între statiunile Püspök-Ladány si Kaba, într'un'a din dillele trecute, o femeia a nascutu unu copulu în cupeu. Ea a liniscitu pe cei din de langa ea astu-felu: „Nu ve spariati, e numai o — copilaria.“

Flamur'a lui Hymen.

♫ (Dlu Vasiliu Budescu,) profesoru în gimnasiulu de Beusiu, a condusu la altariu la inceputulu lunei curinte pe domnisiór'a An'a Nagy din Oradea-mare.

♫ (Dlu Dionisiu Valeanu,) invetiatoriu în Siomecutulu micu, la 30 augustu s'a cununatu cu domnisiór'a Iulian'a Gaborfi, fié'a parocului din Lelesci.

Biserica si scola.

♫ (Pr. Ssa parintele metropolitu Vancza) întreprinse si în anulu acest'a visitatiuni canonice în archidieceasa. La 2 oct. facu o excursiune si la Brasiovu, unde inteliginti'a romana sub conducerea dlui protopopu gr. or. I. Petricu lu-felicita cu multa caldura. Pr. Ssa cercetá apoi gimnasiulu si dóue biserice. La intrarea în gimnasiu fu primitu de corpulu profesoralu cu directorulu în frunte.

♫ (Fundatiunea Sterca-Siulutiana.) Consiliulu administrativu alu fundatiunii Alesandru St. Siulutiane a tienutu la 7, 8, 9 sept. a. c. trei siedintie, sub presiedinti'a metropolitulu, participandu 11 bisericani si 18 civili. Éta resultatulu pe scurtu: În siedinti'a prima, administratoriulu fundatiunii, canoniculu Vestemianu a cetitu unu raportu istoricu a supra starei financiare a fundatiunii, din care resulta, că fundatiunea intréga pan'acuma se urca la 305,766 fl. 78 cr. În siedinti'a a dóu'a a raportatu comisiunea censuratori'a de socotele si s'a asignatu 1000 fl. pentru o cruce mormentala în onórea repausatului. În siedintia a trei'a s'a desbatutu proiectulu regulamentulu de administratiune. Administratiunea o esercieza dóue consilie: senatulu administrativu si directoriulu fundatiunii. Starca proceselor fundatiunii e fórte incálcita, s'au perdutu mai multe mfi pentru procese perdue. În fine s'a facutu bugetulu pe anulu viitoriu: venite 13,016 fl. 91½ cr., — spese 4973 fl. 63 cr., între cari 1120 fl. pentru stipendie.

§ (*Gimnasulu rom. din Seini.*) Precum se scie, inca la 1861 Românii din comitatulu Satu-mare au tienutu o adunare spre a infintiã in opidulu Seini unu gimnasiu romanescu. Atunce s'a si subscrisu spre acestu scopu o suma ôre-care. De atunce, de si s'au facutu unele incercãri, infintiarea idoi n'a mai inaintatu. In anulu acest'a inteliginti'a de prin acele parti s'a adunatu era-si la 2 sept. in orasiulu Bai'a-mare. Mai antãiu s'a constatatu, cã fondulu are pan'acuma 5821 fl. in obligatiuni si oferte benevole inca neincasate. Apoi, dupa mai multe desbateri, s'a decisu (conformu Societãtii pentru fondu de teatru) a constitui o „Societate pentru infintiarea unui gimnasiu romanescu.“ Spre acestu scopu s'a alesu o comisiune pentru a compune statutele. In fine s'a constituitu comitetulu permanentu, sub presiedinti'a dlui vice-capitanu din Chioru Paulu Dragosiu. Vîitoria adunare se va tiené inca in anulu acest'a, in 4 si 5 nov. la Siomcuta-mare.

§ (*Fondulu pentru infintiarea unei scôle romane de fetitie in Clusiu*) are pan'acuma 937 fl. 40 cr., si a nume 173 fl. 90 cr. in bani gata, depusi in cass'a de pastrare, 140 fl. in dõue actiie de „Transilvani'a“, 100 fl. in o actia „Albin'a“, 377 fl. 50 cr. in trei imprumute ipotecarie, 100 fl. in o obligatiune de statu, 40 fl. in dõue obligatiuni private. Unu bravu tieranu din comun'a Merisielu, Teodoru Stanu, a declarat u cã va lasã prin testamentu spre acestu scopu 2000 fl.

§ (*Bataia la ruga.*) In comun'a Calasu, unde siedu serbi si svabi, tienendu-se dilele trecute ruga, din acest'a s'a escatu o cërta, care apoi s'a terminatu cu o batalia formalã intre serbi si svabi. Caus'a bataliei fu frumseti'a unei svaboice, careia unu serbu incepù sè-i facea curte. Invingatori remasera serbii. In diu'a urmatõria apoi vr'o 80 de insi fure arrestati.

§ (*Sant'a Sofia.*) patrõn'a scõleloru romane din Brasiovu, s'a serbatu si in anulu acest'a, la 4 oct. Cu acestã ocaziune dlu profesoru gimnasialu dr. N. Popu rostì unu discursu „despre scõla in raportu cu famili'a si cu lumea realã.“ Scolile romane din Brasiovu constau din patru clase primarie pentru baeti, din cinci clase primarie pentru fetitie, din trei clase reale, trei clase comerciale si din optu clase gimnasiale.

§ (*La universitatea din Budapesta*) in semestrulu din urma alu anului scolaru trecut u au fostu inscrisi 43 de studenti romani. Si a nume: 15 la facultatea teologica, 16 la cea juridica, 8 la cea medicala, 3 la cea filosofica si unulu la farmacia.

§ (*Fiulu ambasadorului japanesu*) din Vien'a nu de multu a facutu esamenu din legi.

§ (*Universitatea din Philadelphia*) in Americ'a se numera intre acele universitati, cari nu se bucura de unu renume bunu. Se dice, cã pe bani ori cine sipõte cumperã diplom'a de dr. de la acestã universitate. Din caus'a acest'a i se intentã unu procesu, si tribunalulu supremu de acolo va nullificã diplomele date de ea. Interesatii apoi voru puté face universitatii procesu de desdaunare.

§ (*18 fete*) s'au calugaritu de odata in Timisiõr'a a dilele trecute.

§ (*O fica a unui Rothschild*) a facutu esamenu de profesorita. Ôre n'ar fi bine s'o invitãmu in cutare comunitate romanescu?!

§ (*Dlu I. V. Barciãnu*) la 26 septevre a fe-

cutu cu succesu eminentu in Clusiu esamenulu de oficieriu de reserva la regimentulu nr. 50 Baden.

Societati si institute.

§ (*Societatea academica romana.*) in siedinti'a sa de la 20 aug. (1 sept.) a discutatu punctulu 2 din propunerea dlui Odobescu. (Propunerea a se vedé in nr. 36 alu „Familiei.“ Red.) Dupa mai multe desbateri, in cari au escelatu dnii N. Ionescu si Massimu, punctulu se primì astu-felu formulatu:

„2. Din articlii lessicografice, in cari se esplica cuvintele limbei, sè lipsésca pe vîitoriu discussiunile si polemicele a supra etimologiei, originei si 'ntielesului diceriloru. Intielesulu sè se dee in cuvinte putine, dar bine cumpenite si cuprindietõrie. Etimologi'a sè se arete numai candu e nendoioasa séu celu putînu fõrte probabila.“

Se urméza apoi discussiunea a supra punctului 3 din propunerea dlui Odobescu.

N. Ionescu: Terminii cei noi sè respunda la o idea precisa, neologismii cari se voru pune in dictionariulu academiei sè se justifice, apoi sè li se dee adeverat'a semnificatiune, si totu-de-una sè se ie din clasicitate si nu din bas'a latinitatei, in fine sè nu li se altereze intielesulu prin acceptiuni gresite.

Discussiunea se amana pe alta di.

In siedinti'a de la 21 aug. (2 sept.) continuandu-se desbaterea, ia cuventulu era-si dlu N. Ionescu, si arãta prin o multîme de esemple, din proiectulu de dictionariu, ce sunt neologismi justificati si nejustificati. Dice, cã avemu trebuintia de neologismi. Cei cu sciintiele speciale voru face cuvinte nõue, dupa trebuintia; noi sè le dãm unu dreptariu, sè facemu inse unu lucru care sè dureze. Vomu propune, vomu introduce neologismi, asiã încãtu sè fia justificati.

D. Odobescu se 'nvoiesce mai in tõe cu dlu Ionescu, si declara, cã este dispusu pentru modificatiunea punctului 3.

Se propunu dõue modificatiuni, dar decisiunea se amana pe alta di.

Apoi se trece la discussiunea a supra raportului comisiunii insarcinate cu respunsulu la raportulu delegatiunii si facerea bugetului.

Acésta cestiune consuma si siedinti'a de la 22 aug., (3 sept.)

In siedinti'a de la 23 aug. (4 sept.) dlu Laurianu raspunde prin o cuventare lunga dloru Ionescu si Odobescu. In fine, se primesce propunerea dlui Odobescu, emendata de dlu Sionu astu-felu:

„3. Cuvintele nõue, cari se justifica prin necesitatea d'a esprime unu obiectu séu o idea nõua séu o nuantia nõua de intielesu, si cari sunt formate dupa firea limbei, fia din limb'a latina, fia din limbele sorori séu si din vechi'a limb'a romanescu, acele numai sè se tréca in dictionariu, indicandu-se, pe câtu se põte, epoc'a intrebuintiãrii lor. Sè se tréca asemene si terminii de arti si sciintie, adoptati in limbele clasice si 'n cele moderne.“

§ (*Societatea academica romana*) Duminec'a, la 8 sept., tînu siedinti'a sa de inchidere, in aul'a universitatii, la 1 óra dupa amédia-di, dupa program'a urmatõria: 1. Raporturile comisiuniloru respective a supra traduceriloru de autori clasici. 2. Desigilarea plicuriloru secrete ale concurintiloru ce se premieza. 3. Memoriulu a supra portretelor Domniloru romani

de dlu Dimitrie Sturza. 4. Istori'a de unu seculu a unui regimentu romanescu de dlu G. Baritiu. 5. Raportulu secretariului-generalu despre lucrările societății in sesiunea anului curinte.

⚭ (*Comitetulu Asociatiunii transilvane*) ni-a transmis spre publicare urmatoriulu apelu: Adunarea generala a Asociatiunii transilvane tienuta la Dev'a in 10—11 augustu a. c. prin conclusiunea de sub nr. prot XXXI, a insarcinatu pe comitetulu asociatiunii, că sè dee diplome de recunoscintia publica pentru acelu preotu, docente ori altu barbatu romanu, carele pe calea despartimentului cercualu respectivu, va documentá, cumca dupa svatulu, indemnulu si impulsulu seu 10 baiati romani imbratșiara carier'a meserieloru seu că 10 baiati cercetēja scólele normale si superióre. Comitetulu deci si-implinesce numai o sacra datoria nationala, candu aduce susu amentit'a conclusiun- salutaria a adunarei generale prin acésta la cunoscint'a publica, invitandu din parte-si pe fia-care barbatu romanu, a emulá pe acestu terrenu nobilu, ce are de scopu incuragiarea Romaniloru pentru imbratșiarea industriei si a meserieloru, cum si latírea culturai si a scientieloru, pe cátu se póte, intre tóte straturile societății romane. Din siedint'ia extraordinaria a comitetului Asociatiunii transilvane tienuta la Sibíiu in 15 septemvre 1874. Iacobu Bologa, vice-presiedinte. I. V. Rusu.

⚭ (*Emiliu Ollivier*), a fostu alesu directoru alu Academiei in locul repausatului Guizot.

⚭ (*Congresu telegraficu internationalu*) se va intruni de curendu la Petersburg. Vr'o 20 de state voru participá. Scopulu este a declará neutra institutiunea telegrafeloru in timpu de resbelu.

⚭ (*Fondulu academiei rom. de drepturi*) are pan' acuma in proprietatea sa 12,495 fl. 3 cr.

Literatura.

* (*Societatea academica romana*), luandu in cunoscintia, că 'n primaver'a anului viitoriu se va deschide la Paris unu congresu internationalu alu sciintieloru geografice, in a carui programa s'au inscrisu câte-va cestiuni relative la tierile romane, a crediutu d'a sa datoria sè anuncie publicului nostru, că spre a se tractá acele cestiuni, in disertatiuni sciintifice, se propune unu premiu de un'a mia dóue sute lei. Cestiunile puse la concursu sunt cele trei urmatórie: 1) Care este punctulu de plecare alu emigratiunilor galice in Itali'a, óre centrulu Galiei séu valea Dunarei? — 2) Carei grupe de popóre apartienu Dacii? — 3) Cari sunt situatiunea si caracterile etnografice ale Romaniloru din Macedoni'a, Tesali'a, Epiru si alte parti ale imperiului orientalu? — Ori care disertatiune nu va fi mai redusa decâtu 50 pagine de tipariu. Ele voru fi redactate in limb'a romana séu francesa (?), si se voru tramite delegatiunii pana la 28 fauru 1875.

* (*Benan*) a publicatu o carte noua, intitulata: „La mission de Phenice“, care se ocupa cu scrutările facute de armat'a francesa la 1860—62 in Syria.

* (*Siahulu Persiei*) a scrisu o carte despre caletor'a sa facuta in anulu trecut in Europ'a. Acésta carte reflectēja fidelu cultur'a „domnului lumoi.“ Siahulu adeca scrie mai multu despre asié numitele „café chantants“ si despre jongleurii japanesi, decâtu despre literatura, arti si sciintie.

* (*Unu nou romanu de betr. Dumas*) va aparé

de curendu la Paris. Renunitulu romanțieru a scrisu acésta opera unei fete a sale, careia — cu tóte că elu a capetatu 18 milioane de franci pentru lucrările sale literarie — nu i-a pututu lasá alta zestre.

Teatru.

⚭ (*In teatrulu celu mare din Bucuresci*) éra-si jóca compani'a dramatica a dlui M. Pascaly. Nu scimu, încátu a reesítu dlu ministru de culte a intruni pe toti artistii, că-ci n'amu vediutu publicandu-se prin diuarie numele membriloru din compani'a dlui Pascaly. Inceperea represintatiuniloru s'a anunciatu pe finea lunei curente. Piesele nóue anunciate sunt: Nerusinatii, comediá de caractere, in 3 acte, — Secaturele, comediá in 3 acte, — Doctorulu fara voi'a lui Dumnedieu, comediá in 1 actu, — Orfanii regimentului, comediá-drama in 2 acte, — si Sórele democratiei francese, drama in 5 acte.

⚭ (*Ajutoriul pentru teatrulu din Clusiu.*) La propunerea guvernului ungurescu, imperatulu a aplaciatu ajutoriulu anualu de 15,000 fl. pentru teatrulu ungurescu din Clusiu.

⚭ (*Dlu N. D. Jonescu*) jóca cu multu succesu in o gradina publica din Bucuresci. Diuariulu „Telegrafulu“ lu-saluta cu multa bucuria, cu atátu mai vertosu, că-ci dsa renasce tocmai in genulu acel'a, in care dlu Millo se stinge.

Musica.

⊙ (*Oper'a italiana*) din Bucuresci aveá sè re'n-cepá represintatiunile sale la 28 sept.

Industria si comerciul.

|| (*De candu cu mod'a — chignon*) alu dame-loru, s'a esportatu din Vien'a spre Americ'a peru in pretiu de 143,242. Asié dara in Americ'a nu pré este peru.

|| (*O punte mare*) se cladesce acuma la Muresiu-Osiorheiu peste Muresiu.

|| (*Incaldirea vagóneloru.*) Compani'a de Est a cailoru ferate din Franci'a se ocupa cu studiarea unei sisteme pentru incaldír-a vagóneloru de ori-ce clase, prin aeru caldu cu dublu curinte. Dupa esperintiele facute cu unu vagonu de clas'a III, la unu trenu dintre Nancy si Paris, pentru a-i dá o temperatura constanta de la 13—15 grade, s'a constatat, că sè consuma pe unu parcursu de 353 chilometre, aprópe 13 chilo si jumetate de cocu meruntu, séu 1/2 centima de fia-care caletoru pe o distantia de 100 chilometre. — Aparatulu, care consiste intr'unu caloriferu pusu pe din afara, nu ofere nici unu periclu, nici de incendiu, nici de asfixia, este usioru si costa fórté putfnu; elu se incarca cá cutiele cu unóre de la rótele vagóneloru numai la statiunile mari si aduce caldur'a in vagóne, prin nesce guri deschise sub piciórele caletoriloru séu sub bancile de siedere. („Rom.“)

Tribunale.

| (*Tribunatulu supremu alu Italiei*) a nullificatu testamentulu marquisului Federigo Fagnani, prin care acest'a a lasatu tóta averea sa jesuitiloru spre a se fondá scóle. Motivulu sentintiei este, că conformu legiloru italiene calugarii nu potu mosteni.

! (Si mortulu se misca.) Unu meseriasiu din Timisiór'a a fostu datoriu, si creditorulu l'a esecvatu. Sosindu esecutorulu la locuinti'a lui, soci'a i esí nainte, dîcîndu, cã barbatulu ei a muritu in nóptea trecuta, si rogandu-se a amanã esecutiunea. Esecutorulu inse remase rece. Intrã, cu tóte cã mortulu zacea in patu. Si cum se incepu conscrierea, mortulu de odata sari din patu — si protestã. Dar protestulu nefolosindu, elu si-plati datori'a.

! (Era-si unu procesu de presa!) Comitatu Turotiu a intentatu procesu de presa la curtea juratorulu din Posionu in contra diuariului slovacescu „Orol.“

! (Unu esecutoru batutu.) La tribunalulu criminalu alu comitatului Pesta s'a pertractatu dílele trecute unu procesu destulu de scandalosu, relativu la daraverile unui esecutoru de contributiune. Elu a furatu, pagubasii l'au batutu, si totu-si acestia fure condamnatu.

! (Advocatu femeiescu.) Intr'unu orasiu alu Rusiei unu talhariusi-a alesu pentru aperature inaintea tribunalulu o femeia, veduv'a unui diregatoriu. Tribunalulu svatuindu-se in caus'a acést'a, a datu voi'a femeii sè apere pe acusat.

! (Nihilistii din Russia) Mai tóte dífarele ruse si-au colónele pline cu dâri-de-séma analitice despre procesulu nihilistiloru, care se cercetéza d'o comisiune judiciara a senatului, comisiune ce se renouiesce in fia-care anu ca sè judece crimele si delictetele politice. Punctulu principalu — scrie „Rom.“ — pentru care sunt acusat e cã c'au imprimatu nesce publicatiuni si carti, parte in strainetate, parte pe ascunsu in Russia unde inchiriasera o casa de tíera destulu de retrasa nu departe de Moscu. Un'a din acele proclamatiuni e unu apelu la poporulu rusu, alt'a pórtã titulu cum trebue sè se traiesca dupa adeveru si natura. Fia-care dintr'insele propaga resturnarea a totu ce constituie basele societãtilorulu actuale, fia monarchice, fia republicane. Acusatii facu parte din clas'a tineriloru semiliterati, cu putina avere, dar c'o imaginatiune inflacurata si mistica, care viséza, d'unu timpu imemorialu, re'noirea fundamentala a societãtii umane si constituie in Russia ceea ce se numesce partit'a nihilista. — In destulu de mare numeru, sunt respanditi in totu imperiulu, si forméza asociatiuni separate, dar totu-si unite si formandu unu singuru totu, ale carui legaturi si siefi superiori pan'aci n'au pututu fi descoperiti prin cercetãrile politiei.

Economia

△ (Recolt'a Romaniei) in anulu acést'a este fórte deplorabila. Grãu nu s'a facutu mai nimica, porumburibile s'au uscatu, nici chiar fênu nu este.

△ (In Texas,) precum impartasiescu notiitele statistice din Washington, in decursu de unu anu nici odata n'a ploatu. Urmarea acesteia fu, cã seacara tóte si vitele perira de fómec.

Suvenirea mortiloru.

† (Parastasu pentru Jancu.) Poporulu din comun'a Cebea, unde e inmormentatu marele Romanu Avramu

Jancu, a serbatu la 20 sept. unu parastasu pentru repausulu lui.

† (Unu mare limbistu mortu.) La München a muritu de curendu vicariulu Fr. X. Richter, carele a sciutu vr'o 70 de limbe.

† (Petru Grama,) teologu de Blasiu, repausã la 20 sept. in flórea etãtii sale.

† (Alesandru Crestineanu,) fostu parocu in Chetiu (Transilvani'a) a muritu in 30 aug., in etate de 62 ani.

Ghicitura de siacu

de Floriann Muntenescu.

canu	Nu	ba-	re	sifu	tri-	o	tia
ri-	u-	Vul-	ra	del-	i-	Jo-	ni-
mai	flo-	Flo-	sio-	tó-	mlo-	nu-	eu
tu	le	Pi-	ti-	plo-	sio-	a-	flori!
re	ge-	mul-	doru	ra,	ce-	si	Ploi-
voru	de	sio,	cu	ra	De	in-	ra,
ru,	Nu-	me	pu-	ni-	de	in	Am
totu	im-	A-	mai	ra	pi	mio	ar

Se póte deslegã dupa saritululu calului.

Post'a Redactiunii.

☞ In nrulu vítoriu vomu incepe publicarea numelui abonantiloru nostri cari au platitu. Rogamu dar pe toti restantierii nostri a-si platí catu mai curendu datori'a de onóre.

Dlui G. T. in T. A. sositu. Nu peste multu i vomu face locu. Cu catu e mai scurtu, cu atat'a mai iute póte aparé.

Dsiórei A. G. A. Multiamita pentru cele tramise, de si de aceste avemu deja multe.

Cãte fete. Si acést'a va urmã acusi.

Blasiu. Bucurosu — de s'ar puté. Tramiteti tacs'a.

Biserica-alba. Cei 6 fl. au sositu. — Asceptamu si cei 2 restanti.

Proprietariu, redactoru respundietoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a, 1874. Callea tierrei nr. 39.

➡ Esemplare complete mai avemu din inceputulu anului. ➡